

امام خمینی(ره) جامع فقهات، سیاست و عرفان بودند

در میان پیشگامان عرفان ناب اسلامی این که یک نفر در اوج قله سیاست، فقهات و عرفان باشد، نظیری غیر از امام خمینی(ره) ندارد؛ کسی که از زمان غیبت کبری تا زمان حاضر توانسته باشد میان این سه جمع کرده باشد، جز شخص ایشان وجود ندارد.

همشهری آنلین: در میان پیشگامان عرفان ناب اسلامی این که یک نفر در اوج قله سیاست، فقهات و عرفان باشد، نظیری غیر از امام خمینی(ره) ندارد؛ کسی که از زمان غیبت کبری تا زمان حاضر توانسته باشد میان این سه جمع کرده باشد، جز شخص ایشان وجود ندارد.

به گزارش خبرگزاری قرآنی ایران (ایکنا)، حجت الاسلام والمسلمین دکتر محمدتقی فعالی، مدرس حوزه و دانشگاه و نگارنده 9 جلد کتاب در باب جنبش های نوظهور معنوی، در نشست «؛آسیب شناسی عرفان های کاذب» که در سازمان فعالیت های قرآنی دانشجویان کشور برگزار شد، به ایراد سخنرانی پرداخت.

فعالی با بیان این که قرآن و حدیث دو منبع عرفان ناب اسلامی به شمار می آیند، اظهار کرد: سومین منبع عرفان ناب اسلامی ادعیه هستند. دعا در واقع همان حدیث با مضمون مناجات با خالق و مبدأ هستی است، اما به جهت اهمیتی که دارد به صورت منبع سوم معرفی می شود. اهمیت و تأثیر دعا در عرفان به گونه ای است که می توان گفت عرفان ناب؛ یعنی دعای ابوحمره ثمالی، مناجات امام حسین(ع) در روز عرفه، راز و نیاز امام سجاد(ع) در مناجات خمس عشر، دعای کمیل و ندبه و در یک کلام عرفان ناب؛ یعنی کتاب «؛مفاتیح الجنان» شیخ عباس قمی.

وی با تأکید بر این که اگر دعا عرفان نباشد، پس عرفان چیست، اظهار کرد: عرفان یعنی گفت و گو با خدا که این موضوع در ادعیه به صورت کامل و شفاف خودنمایی می کند. به طور خلاصه می توان دو کتاب را به عنوان منابع غنی عرفانی نام برد؛ مفاتیح الجنان و صحیفه سجادیه.

فعالی با بیان این که کتاب شریف «؛مفاتیح الجنان» خلاصه کتاب «؛اقبال الاعمال» سید بن طاووس است، خاطرنشان کرد: سید بن طاووس در تاریخ عرفان شیعه اسطوره دعا و مناجات به شمار می آید. در طول تاریخ اسلام ده ها کتاب در باب تاریخ عرفان اسلام توسط اهل سنت به رشته تألیف درآمده است، اما متأسفانه حتی یک کتاب با عنوان تاریخ عرفانی شیعی وجود ندارد.

این محقق و دانش پژوه ادامه داد: اگر قرار باشد زمانی عرفان شیعی مکتوب شود، حتماً از سید بن طاووس به عنوان یکی از ستارگان عرفان شیعی در آن کتاب ذکر به میان خواهد آمد. از میان 49 کتاب سید، مضمون 19 اثر خاصه دعا است. یکی از شاهکارهای سید کتاب «؛اقبال الاعمال» وی است که هرکس در باب عرفان و دعا کتابی نگاشته، براساس این کتاب تألیف کرده است.

فعالی با اشاره به این که در میان منابع دینی ما عرفان سالم و پاک دافینه است، عنوان کرد: اگر روزی قرار باشد نکات عرفانی لطیف دین ما کشف شود و با عرفان های جدید سنجیده شود، خواهیم دید که کسانی همچون آنتونی رابینز، وین دایر، اسپنسر جانسون، جان گری، تری سی، دیپاک چوبرا، کامفیل و دیگران آیا توان اظهار نظر خواهند داشت یا خیر.

وی با بیان این که در باب موفقیت و روان شناسی موفقیت کتاب های زیادی تألیف و ترجمه شده است، خاطرنشان کرد: از رابینز حدود 30 اثر به زبان فارسی ترجمه شده است. مهم ترین کتاب وی به نام «؛به سوی کامیابی» به 17 گونه مختلف به چاپ رسیده است. کاترین پاندر - خانمی است که به ترویج و نشر عرفان مسیحی همت گمارده است - نیز 7 کتاب دارد که برخی از عناوین کتاب هایش همچون «؛چشم دل بگشای» و «؛دولت عشق» توسط 11 مترجم با نام های مختلف به چاپ رسیده که در اصل یک کتاب بیشتر نیست.

این استاد حوزه و دانشگاه با بیان این که از مهم ترین آثار عرفانی مجموعه کتاب های وین دایر است، اظهار کرد: از میان آثار وین دایر

25 کتاب وی به زبان فارسی ترجمه شده است. در مجموع در باب روان‌شناسی موفقیت در حال حاضر حدود 1500 کتاب به زبان فارسی در بازار موجود است که بنده اکثر این کتاب‌ها را خوانده‌ام و با دیدگاه‌های آن آشنا هستم. اگر تمام این کتاب‌ها را به لحاظ ارزش علمی و محتوایی در یک کفه ترازو بگذارند و بخواهند تنها با یک کلمه از یکی از جملات قصار نهج‌البلاغه بسنجند، هرگز برابری نخواهد کرد که اصلاً قابل قیاس نیست، زیرا این دو کلام از یک جنس و مقوله نیستند.

وی در توضیح بخش اول مورد بررسی در عرفان ناب اسلامی که منابع عرفانی شمرده شدند، ادامه داد: بخش دوم در باب عرفان ناب دینی پیشگامان آن هستند که به دو دسته متقدمین و متأخرین تقسیم می‌شوند. از میان پیشگامان عرفان شیعی می‌توان از افرادی همچون؛ شیخ جعفر شوشتری، میرزا حسین‌قلی همدانی، بهاری همدانی، سید احمد کربلایی، میرزا جوادآقا ملکی تبریزی، آیت‌الله شاه‌آبادی، آیت‌الله سیدعلی‌آقا قاضی طباطبایی، علامه طباطبایی و امام‌خمینی(ره) نام برد.

فعالی با اشاره به این‌که امام‌خمینی(ره) 5 سال نزد میرزا جوادآقا ملکی تبریزی تلمذ کردند، عنوان کرد: میرزا جوادآقا ملکی تبریزی صاحب آثار و کتب ارزنده‌ای هستند که از جمله مهم‌ترین آنها می‌توان از کتاب «المراقبات» در باب مراقبه‌های 12 ماه سال، «رساله لقاءالله یا لقاءیه» عرفان عاشقانه و مناجات‌گونه و «171#&؛ اسرار نماز» نام برد.

این استاد حوزه و دانشگاه خاطرنشان کرد: در میان این افراد، بلکه در طول تاریخ تشیع همواره افرادی اهل سیاست و عرفان؛ همچون آیت‌الله‌العظمی بروجردی، آیت‌الله نائینی، آیت‌الله بهبهانی و آیت‌الله مدرس و همچنین افرادی اهل فقه و عرفان؛ همانند میرزا حسین‌قلی همدانی و آیت‌الله‌العظمی بهجت وجود داشته‌اند.

این محقق و پژوهشگر افزود: در میان پیشگامان عرفان ناب اسلامی این‌که یک نفر اهل سیاست باشد در اوج، یعنی یک حرکت بزرگ سیاسی را ایجاد و رهبری کند، اهل فقه و قله، یعنی مرجع اعلم و تام‌الاختیار در زمان خودش باشد و هم اهل عرفان در بلندا باشد، نظیری ندارد غیر از امام‌خمینی(ره). تنها کسی که از زمان غیبت کبری تا زمان حاضر توانسته باشد میان این سه جمع کرده باشد، جز شخص ایشان وجود ندارد.

وی با بیان این‌که امام خمینی(ره) 6 کتاب بسیار مهم عرفانی دارند که از جمله آنها عبارت است از: «171#&؛ دعای سحر»، «171#&؛ سرالصلوة»، «171#&؛ شرح جنود عقل و جهل»، «171#&؛ کتاب اربعین» و «171#&؛ مصباح الهدایة الی الخلافة و الولاية»، اظهار کرد: آیت‌الله‌العظمی جوادی آملی در طی سال‌های 64 تا 70 بر اساس متون عرفانی رایج به تدریس درس عرفان می‌پرداختند به این صورت که هنگامی‌که یک مبحث تمام می‌شد به شرح آن می‌پرداختند که این شرح بر اساس دو کتاب صورت می‌پذیرفت. یکی از آن دو کتاب، کتاب «171#&؛ مصباح الهدایة الی الخلافة و الولاية» بود که ایشان با احترام بسیار زیادی با این کتاب برخورد می‌کردند.

این محقق و دانش‌پژوه در ادامه افزود: آیت‌الله‌العظمی جوادی آملی در طی این چند سال بیش از 20 مرتبه تکرار کردند که امام(ره) در این کتاب فرازهایی دارند که من نمی‌فهمم. نکته جالب توجه این است که امام(ره) این کتاب را در سن 26 سالگی نگاشته‌اند. کتاب «171#&؛ مصباح الهدایة الی الخلافة و الولاية» تعلیقه یا ردیه‌هایی بر دیدگاه‌های محی‌الدین عربی، مهم‌ترین شخصیت و اسطوره عرفان اسلامی، متوفی 637، قرن هفتم است.